

Krigare i blå basker eller fredssoldater?

<i>Författare</i> Christian Carlsson	<i>Program</i> OP 07-10
<i>Handledare</i> Ph.D Erik Hedlund	
	<i>Beteckning</i>
Krigare i blå basker eller fredssoldater?	
<p><i>Uppsatsen syftar till att försöka belysa vissa av de krav som ställs på svenska soldater och officerare som idag tjänstgör i utlandsstyrkan och hur deras utbildning möter de krav de ställs inför. Jag har undersökt vad doktrinen säger om hur försvarsmakten ska lösa sina uppgifter utomlands och vilken inriktning soldatutbildningen ska ha. Jag har sedan försökt arbeta mig nedåt i kedjan genom att undersöka kursbeskrivningar för officersutbildningen vid Markstridsskolan, jag har undersökt utbildningsdirektiv för soldater vid stridande förband för att till sist intervjuat en officer med lång erfarenhet av förbandstjänst.</i></p> <p><i>Jag har sedan skapat en kravlista som endast är exempel på de krav som kan ställas på svenska soldater utomlands idag. Kravlistan skapades genom att studera litteratur som avhandlar operationer liknande de fredsoperationer svenska försvarsmakten deltar i idag, samt litteratur som avhandlar de psykiska och fysiska reaktioner soldaten utsätts för när denne utsätts för stress i framför allt stridssituationer.</i></p> <p><i>Försvarsmakten utbildar idag sina soldater och officerare i väpnad strid vilket möter de flesta av de krav som ställs. Att skapa en säkerhet hos soldaten och officeren i sina befattningar och förband skapar det många effekter som bidrar till att soldaten och officeren klarar av de situationer dessa kan ställas inför utomlands.</i></p> <p><u>Nyckelord:</u> Soldatutbildning, officersutbildning, fredsoperationer, krav.</p>	

Warriors in blue beretts or peacesoldiers?

This paper attempts to highlight some of the demands placed on the Swedish soldiers and officers serving abroad today and how their training meets the demands they face. I have investigated what the doctrine says about how the armed forces should solve their tasks abroad and how we should train soldiers. I have then tried to work my way down the chain by examining the training guidelines for officers and soldiers and finally interviewed an officer with long experience of training soldiers.

I have then created a list of requirements that are only examples of requirements imposed on the Swedish soldiers abroad today. The list of requirements was created by studying literature that deals with operations like the peacekeeping operations the Swedish armed forces are involved in today, and literature that deals with the psychological and physical reactions when exposed to stress, particularly in combat situations.

The armed forces is training its soldier and officers in high intensity warfighting wich meets most of the demands. To create a self confidence within the soldier and officer in their function and units, it creates many effects that contribute to the ability to face situations abroad.

Key words: *Soldier training, officer training, demands, peace operations.*

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1. Problemformulering och bakgrund.....	5
1.2. Syfte och frågeställningar.....	5
1.3 Avgränsning	5
1.4 Disposition	5
2 Tidigare forskning och teoretiska utgångspunkter	7
2.1 Uppsatser och artiklar	7
2.2 Counterinsurgency Warfare – Theory and Practice.....	8
2.3 On Combat	8
2.4 Indirekt metod och väpnad strid	9
2.4.1 Indirekt metod.....	9
2.4.2 Väpnad strid.....	10
2.4.3 Väpnad strid kontra indirekt metod	10
2.5 Sammansatt kravlista – Analysverktyg.....	10
3. Metod inkl. källkritik	12
3.1 Metodval och syfte.....	12
3.2 Urval av källor	12
3.3 Bearbetning av källor	12
3.4 Framtagande av analysverktyg	13
3.5 Källkritik	13
4. Resultat	15
4.1 Doktrinen.....	15
4.2 Kursbeskrivningar – Officersutbildning	16
4.3 Soldatutbildning.....	18
4.4 Intervju	19
5. Möter utbildningen kraven? - Analys	22
5.1 Officersutbildningen	22
5.2 Soldatutbildning.....	23
5.3 Doktrinen.....	23
5.4 Intervju	24
6. Diskussion.....	25
6.1 Hur utbildas stridande förband för utlandstjänstgöring?.....	25
6.2 Vad ställer utlandstjänstgöring för krav på organisationen och den enskilda individen?	25
6.3 Möter utbildningen de krav som ställs?	25
6.4 Egen reflektion	26
6.5 Behov av ny forskning	26
6.6 Litteratur- och källförteckning	27
7. Bilagor	28
7.1 Bilaga 1 – Kursplaner för officersutbildning	28

1. Inledning

Sverige och det svenska folket har en kultur som genom århundraden präglats av krig, vi har länge varit ett krigande folk med stormaktsperioder i Europa som åstadkommits med hjälp av våld. Även ännu längre tillbaka i tiden har Sverige eller de landsändar som idag är Sverige präglats av ett hårt och våldsamt samhälle. De senaste seklerna i Sveriges historia har präglats av något annat, fred. Fred som har kunnat bestå på grund av en utrikes och säkerhetspolitik som haft det yttersta målet att hålla Sverige utanför krig.

Svenska försvarsmakten har från efterkrigstiden haft fokus på att försvara Sverige från en angripande motståndare. Vi har haft en försvarsmakt i proportion till den uppgiften, utbildat soldater att strida mot en motståndare på ett konventionellt sätt. Där två statsmakter möter varandra på ett slagfält med liknande teknologisk nivå på sin utrustning. I och med försvarsbeslut 2004 genomfördes en reform i svenska försvarsmakten som innebar att invasionsförsvaret skulle ändras till ett insatsförsvaret som ska ha förmåga att sättas in i Sverige och utomlands på kort tid för att lösa en mängd olika uppgifter. Detta ställer stora krav på försvarsmakten att lämna mycket gammalt bakom sig och ge sig ut på något utforskad mark, då framför allt hur vi utbildar våra soldater och officerare.

Länge har inställningen varit att vi tränar för det som är svårast och det är striden. Klarar man av att strida i en extremt krävande miljö klarar man av att genomföra fredsfrämjande uppdrag i en lågintensiv konflikt. "Army and Marine Corps leaders have begun to recognize that peace operations pose a different set of challenges than those schooled, trained, and exercised only in warfighting"¹ Vilket nu talar för att den svenska synen på att om vi klarar av striden klarar vi av att genomföra operationer i en lågintensiv konflikt inte stämmer.

En soldat ska vara duktig på strid, det är soldatens hantverk. Det jag efterlyser är en bredare syn, som vidgar perspektivet innan soldaten skickas på utbildning inför utlandstjänstgöring. I försvarsmakten finns ett koncept där en förutsättning och ett läge beskrivs för att måla upp ett scenario som övningar utspelar sig i. I dag finns ett scenario i försvarsmakten som ofta, om inte alltid, används. Scenariot i sig bygger på en internationell konflikt mellan två grupper. För den enskilde soldaten slutar det oftast i stridsmoment i alla fall, vilket jag inte anser riktar mot att skicka soldaten på utlandstjänstgöring där verksamheten präglas av mycket annat än just strid.

Idag när Sovjetunionen inte längre existerar och det inte finns ett påtagligt direkt hot mot Sveriges suveränitet skiftar försvarsmaktens fokus. Från krig till att delta i internationella insatser där Sverige bidrar till att främja fred eller framtvunga fred i avlägsna delar av världen. Till skillnad från tidigare utlandsoperationer är detta nu svenska försvarsmaktens huvuduppgift.

¹ Battle focused training for peackeping operations: a METL adjustment for infantry battalions Mj Michael J. Flynn <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA324388&Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf>

Har svenska försvarsmakten lyckats ändra sitt fokus vad gällande soldat- och officersutbildning, har försvarsmakten förmågan att ändra en så djupt rotad kultur att gå från att vara krigare till att vara fredssoldater? Eller är svenska soldater krigare i blå basker?

1.1. Problemformulering och bakgrund

Idag utbildas svenska soldater framför allt till att lösa stridsuppgifter men förväntas lösa en stor rad av andra uppgifter när de i en verklig situation ska utföra ett arbete utomlands.

Hur utbildas stridande förband inför utlandstjänstgöring? Uppsatsen kommer försöka besvara ställd fråga genom en analys av de svenska doktrinerna, kursplaner för värnpliktiga soldater, kursplaner från officersutbildning vid markstridsskolan samt intervju med en svensk officer.

1.2. Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilken utbildning och förberedelser våra soldater får innan de skickas för att lösa uppgifter i ett insatsområde. Är de tränade för att verka i en lågintensiv konflikt eller är vi fortfarande kvar i gamla spår där vår motståndare är en övermäktig motståndare som skall fördröjas hela vägen till norska gränsen?

Följande tre frågor kommer att studeras och besvaras:

1. Hur utbildas stridande förband för utlandstjänstgöring?
2. Vad ställer utlandstjänstgöring för krav på organisationen och den enskilda individen?
3. Möter utbildningen de krav som ställs?

1.3 Avgränsning

Jag har valt att begränsa mig till utbildningen av stridande förband eftersom de oftast är verktyget som används under utlandstjänstgöring, men framför allt för att det är dessa förband som uteslutande tränar strid i en sådan utsträckning att de löper risk att bli ett trubbigt verktyg. Jag kommer att avgränsa mig till en värnpliktskull, en officersutbildning och en intervju med en officer med lång erfarenhet av förbandstjänst.

Jag kommer att endast presentera valda delar av kursbeskrivningarna som är relevant för mitt arbete, alltså de delar som rör internationell tjänst.

Jag vill genom att studera svenska doktriner, kursbeskrivningar och utbildningsanvisningar för försvarsmakten ta reda på om värnpliktsutbildning och officersutbildning svarar upp mot de krav som ställs för internationella insatser. Jag har tagit fram en kravlista som ska spegla de krav svenska soldater kan komma att ställas inför utomlands, denna kravlista är framtagen med hjälp av ett urval av litteratur. Detta val har jag gjort eftersom jag anser att kravlistan skulle kunna göras oändlig, därför har jag valt att avgränsa mig till den enskilda soldatens egna krav samt förbandets krav.

1.4 Disposition

I kapitel ett inledning redogörs kort för vad uppsatsen kommer att avhandla och med vilka forskningsfrågor jag har arbetat. Kapitlet redogör även för de avgränsningar som gjorts och efter vilken struktur som används i arbetet.

I kapitel två redogörs för tidigare forskning och den teori som uppsatsen utgår ifrån av skapandet av de krav svenska soldater och officerare kan komma att möta utomlands.

I kapitel tre redogörs för vilken metod jag har arbetat efter.

I kapitel fyra redogörs för resultatet av min empiri.

I kapitel fem redogörs för hur utbildningen möter de krav enligt framtagen kravlista.

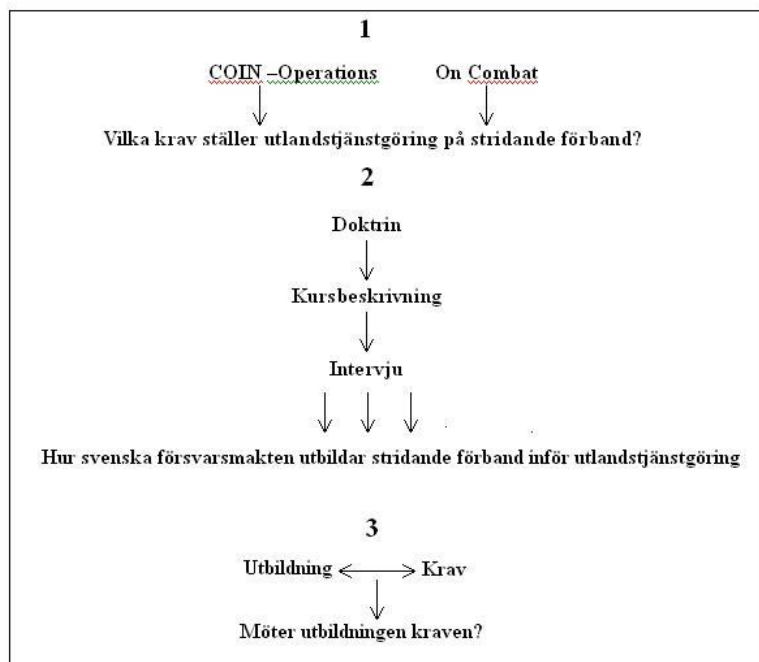
I kapitel sex redogörs för slutsatser..

För att ytterligare tydliggöra den röda tråd och struktur i uppsatsen har jag strukturerat uppsatsen i tre steg. Det första steget i uppsatsen avhandlar vilka krav ett svenskt förband under en utlandsoperation kan komma att ställas inför. Här har jag valt att se det ur två perspektiv, det ena perspektivet vilka krav organisationen får på sig, själva förbandet. Det andra perspektivet är soldaten, vilka krav ställer miljön, uppgifterna och motståndaren på den enskilde individen. Det här steget mynnar sedan ut i ett analysverktyg i form av en kravlista, som ska motsvara de krav som ställs på förband och soldater i utlandsstyrkan.

I det andra steget av uppsatsen ägnas åt de riktlinjer som finns i doktrinen som berör hur försvarsmakten ska utbilda svenska soldater och hur de ska förberedas för utlandstjänstgöring. Jag kommer även att granska kursbeskrivningar från officersutbildningen vid markstridsskolan i Kvarn, utbildningsplaner för värnpliktiga och utbildningsplaner för en missionsutbildning för att få en mer tydlig bild vad dessa riktlinjer mynnar ut i. Det första steget avslutas sedan med en intervju för att få en bild av hur det praktiska genomförandet faktiskt går till.

I det tredje steget av uppsatsen jämför jag resultatet från det första och andra steget, utbildning och krav. För att se om den svenska utbildningen möter de krav jag själv tagit fram utifrån den litteratur jag studerat.

Figuren 1 nedan tydliggör strukturen för analysarbetet.

Figur 1. Struktur för analysarbete

2 Tidigare forskning och teoretiska utgångspunkter

2.1 Uppsatser och artiklar

Mitt ämnesval är ett vida efterforskat ämne, i form av utbildning och om utbildningen är relevant för människor som ska genomföra fredsfrämjande operationer. Major Michael J. Flynn² har skrivit en uppsats om huruvida militära förband med väpnad strid som huvuduppgift bör ändra sina utbildningsreglementen inför genomförandet av fredsfrämjande operationer. Han har följt tre bataljoner vilka alla har förberett sig för att genomföra fredsbevarande insatser. Två av bataljonerna har ändrat i sina reglementen för utbildning. Då de insett att uppgiften som ligger framför dem har sett annorlunda ut än högintensiv strid. Den tredje bataljonen har utbildats enligt reglementet och tränat i huvudsak väpnad strid.

Major Michael J. Flynn kommer fram till fyra konkreta slutsatser, för det första att reglementen som finns för amerikanska infanteribataljoner är inte tillräckliga för att tydliggöra de uppgifter som kommer att lösas under en fredsfrämjande operation, den andra slutsatsen är att bataljonerna som ändrade sitt reglemente under utbildningsperioden innan operationen hade lättare för att anpassa fokus från att vara ett stridande förband till att vara fredssoldater. Den tredje slutsatsen är att fredsfrämjande operationer ställer krav på att bataljonens struktur ändras, vilket blir lättare att genomföra om detta har tränats innan operationen påbörjas, vilket de tre bataljoner som ändrat i sina reglementen kunde göra snabbare än den bataljon som inte gjort det. Fjärde slutsatsen är att tiden att öva strid minskar när förbandet väl är insatt och kan därför inte upprätthålla sin effektivitet och nivå i stridsduglighet. Major Michael J. Flynn menar att alla dessa slutsatser pekar mot att de förband som skall genomföra fredsfrämjande operationer borde ändra sin träning inför operationen för att bättre kunna lösa uppgiften. Han menar samtidigt att soldaterna inte ska tappa sin förmåga till väpnad strid men att det måste nedprioriteras i syfte att kunna öva verksamhet som hör fredsfrämjande operationer till.³

På United States Institute of Peace hemsida skriver John Olsen och John Davis i en artikel om hur insatser för fred kräver en helt annan uppsättning av förmågor för en officer än att läsa av ett slagfält och genomföra högintensiv strid.⁴ De menar att riktlinjer i doktrinerna för fredsoperationer saknas och att officerare ofta lämnas att lösa ut problemen efter eget huvud helt utan någon träning för de situationerna de ställs inför. De listar fyra förmågor en officer bör ha som ledare och chef insatt i en fredsoperation. Först och främst, är det förmågan till väpnad strid. Officeren måste ha förmågan att ta nästa steg, alltså till väpnad strid och vara duktiga på det. Det andra är att kunna ha en förståelse för hur landet är uppbyggt, kulturellt, politiskt etc. och genom förståelse för detta kunna lösa sina uppgifter bättre. Den tredje förmågan är att våga ta risker, att verkligen pressa parter för att nå den önskade effekten. Den fjärde och sista förmågan som nämns är förmågan att kunna interagera med civila organisationer och personal då fredsoperationer sällan endast involverar militär personal.⁵

² Battle focused training for peackeping operations: a METL adjustment for infantry battalions Mj Michael J. Flynn <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA324388&Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf>

³ Ibid.

⁴ <http://www.usip.org/files/resources/991029.pdf>

⁵ <http://www.usip.org/files/resources/991029.pdf>

”the key to training for peace operations is to teach the senior leaders to be flexible, mentally agile, and able to adapt... to the new environment in which they find themselves”⁶

2.2 Counterinsurgency Warfare – Theory and Practice

I en counterinsurgencyoperation är första steget att slå den existerande gerillastyrkan i området, det vill säga en ren militär del av hela operationen. Motståndaren ska drivas från området i syfte att skapa förutsättning att basera stationära styrkor i området.⁷

I ett senare skede av operationen ska soldaten vara beredd att lösa uppgifter av extremt varierande karaktär, Galula nämner exempel som; sprida propaganda, socialarbetare, ingenjör, lärare, sjuksköterska och scout men endast till det finns en annan organisation som kan ta över arbetet då dessa är mer lämpliga att lösa uppgiften.⁸

De krav som ställs på en soldat i en counterinsurgencyoperation, enligt Galula, är alltså högst varierande. Allt från att i ett inledande skede genomföra högintensiv väpnad strid till att i ett senare skede av operationen stödja civila organisationer i tidigare nämnda uppgifter.

Förmågor som behövs:

- Väpnad strid
- Stödja civila organisationer i deras arbete tills annan personal kan tillföras

2.3 On Combat

Boken *On Combat* av Dave Grossman⁹ beskriver och försöker förklara människans reaktioner när denne befinner sig i en stridssituation och med hjälp av förklaringen skall detta skapa en förståelse som i sin tur ska hjälpa den enskilda soldaten att hantera situationen. Dave Grossmans bok grundar sig först och främst på amerikanska soldater ur marinkåren, specialförband så som SEAL och den amerikanska poliskåren. Dessa är grupper som till stor del befinner sig i våldsammare miljöer än vad svenska soldater någonsin befinner sig i under en utlandstjänstgöring. Jag tycker även att man ska ta i beaktning att den amerikanska sociala strukturen är annorlunda, amerikanska normer är annorlunda än svenska, amerikanska soldater utbildas på ett annat sätt än vad svenska soldater gör. De ställs inför andra uppgifter och förväntas lösa dem på ett annat sätt än svenska soldater och officerare. Därför är dessa påståenden inte heller helt applicerbara på svenska soldater. Dock finns vissa övergripande parametrar, till exempel den kemiska och psykiska reaktionen i människans kropp och hjärna när denne utsätts för extrem stress och ångest inför döden som striden enligt Grossman framkallar.

Grossman ger ett exempel med ett rum där hundra personer sitter, en hink med ormar hålls ut på golvet i mitten av rummet. Ungefär femton personer kommer i panik att försöka fly utan att tänka logiskt, några kommer till och med få vissa reaktioner som militärt kallas för akuta stresssymptom. Dessa människor lider av fobi för ormar. De resterande kommer att undvika ormarna, vissa kommer försöka slå ihjäl dem och vissa känner sig bekväma med ormar och reagerar knappt.

⁶ Ibid, sid 6.

⁷ *Counterinsurgency Warfare – Theory and Practice*, David Galula, Praeger Security International, 1964, 2006, sid. 75.

⁸ Ibid, sid. 62.

⁹ *On Combat – Third Edition*, Dave Grossman, Warrior Science Publications, 2004, 2007, 2008.

En liknande situation med hundra människor som sitter i ett rum och plötsligt kommer en människa in och börjar skjuta mot en av deltagarna. Den här situationen kommer att få nittioåtta av människorna att i panik försöka fly, helt utan att tänka efter logiskt innan de agerar. Även dessa kommer att lida av akuta stresssymptom. Detta kallar Grossman för en universell fobi, alla människor lider av fobi för döden, tanken av att dödas eller skadas allvarligt.¹⁰

Grossman menar att en soldat som skall sättas in i en insats där denne kan komma att hamna i en situation där denne skall utöva våld i den grad att motståndaren dör måste ta beslutet om att döda en annan människa innan situationen uppstår. Att bestämma sig hurvida motståndaren ska nedkämpas när fingret är på avtryckaren och motståndaren finns i sikten är fel. Det skapar en inre konflikt som inte går att ta ställning till just då och det finns risk för att detta skapar stora psykologiska problem senare i livet. Är beslutet redan taget under lunga förhållanden, där människan själv analyserat vad detta innebär och kommit fram till att man är beredd att ta det steget att döda underlättar hela processen under och efter själva handlingen att döda.¹¹

Grossman skriver också om soldatens inställning till strid och stridens krav, det finns oftast två typer av inställningar hos soldater enligt Grossman. Den ena är soldatens önskan att få delta i strid, en genuin önskan som Grossman inte vill avfärda som någon form av oärlig projektion av mod, utan tror att detta är en genuin önskan hos soldater. Den andra inställningen hos soldater är inte att de ser fram emot själva striden, men att få jobbet gjort. Striden för en soldat i ett stridande förband är oundviklig. Grossman jämför detta med en fotbollsspelare som tränar och tränar men aldrig får spela en match. Detta skapar en önskan att få testa sina kunskaper och färdigheter.

Det måste finnas en medvetenhet att det finns soldater i leden som genuint längtar efter strid och önskar att de hamnar i just en sådan situation. För att återigen använda parallellen till fotbollsspelaren som längtar efter att pröva sina kunskaper och färdigheter i sin första match. Övar vi bara strid vill soldaterna pröva sina kunskaper och färdigheter i en stridssituation.¹²

En soldat som ska sättas in i en krigssituation kan behöva egenskapen att längta efter striden, men jag ställer mig frågande till om den egenskapen är bra vid lösandet av en fredsfrämjande uppgift.

Förmågor som behövs:

- Ha kunskap om och kunna hantera den psykiska stressen soldaten utsätts för i en stridssituation
- Vara medveten och motverka soldatens önskan att strida, utan att motverka soldatens vilja att strida om det nu krävs.

2.4 Indirekt metod och väpnad strid

2.4.1 Indirekt metod

En stor del av den svenska doktrinen och sättet den svenska försvarsmakten ska föra krig är genom indirekt metod och manövertänkande. Att genom små medel uppnå sina uppsatta mål,

¹⁰ *On Combat – Third Edition*, Dave Grossman, Warrior Science Publications, 2004, 2007, 2008, sid. 2.

¹¹ *Ibid*, sid. 147.

¹² *Ibid*, sid. 139.

detta innebär att vi påverkar motståndaren på många andra sätt än att förinta dennes stridskrafter.¹³

”Manövertänkandet innebär också att det finns andra medel än rent militära för att lösa ett problem. Detta är ett betraktelsesätt som konstituerar manövertänkandet och som ska tillämpas oavsett vilken typ av insats som ska genomföras.”¹⁴

Oavsett vilken typ av insats svenska försvarsmakten genomför ska vi ha manövertänkandet och indirekt metod som riktlinje. Detta innebär alltså att vi genom andra metoder än väpnad strid ska lösa våra uppgifter.

2.4.2 Väpnad strid

Svenska försvarsmakten har till uppgift att på mandat från säkerhetsorganisationer och svensk riksdag och regering genomföra insatser och operationer som kan innebära att svenska soldater brukar våld som kan resultera i att människor dödas.

Den väpnade striden och brukandet av dödligt våld kan ta olika former. Ett kompani kan få till uppgift att anfalla och ta ett område för att med strid tvinga en eventuell motståndare att antingen lämna området eller döda de som finns i området. Det kan också gestaltas i form av att en enskild soldat nyttjar sitt mandat för att skydda sig själv eller någon annan som resulterar i en annan människas död.

2.4.3 Väpnad strid kontra indirekt metod

I den indirekta metoden är den väpnade striden en stor del, dock innebär det att striden inte ska tas med motståndarens stridande förband om det inte är oundvikligt. Striden ska föras med motståndarens underhållsförband och stödfunktioner för att förneka motståndaren förmåga att ge stöd till de stridande förbanden och då indirekt slå ut de stridande förbanden som är väldigt beroende av sitt underhåll.

Den indirekta metoden kan även innebära att strid överhuvudtaget inte används, som ett exempel att istället för att genomföra regelrätt polisarbete för att lokalisera och gripa brottslingar i ett insatsområde genomföra checkpoints där fordon genomsöks och stora summor pengar, narkotika, vapen beslagt. Där slår man mot brottslingens underhåll och tar bort dennes förmåga till att fortsätta med sin verksamhet.

Den indirekta metoden är ofta mer tidskrävande men syftar till att vara mer resurssnålt då striden är extremt resurskrävande ska strid endast föras mot motståndaren när denne är tekniskt och numerärt underlägsen.

2.5 Sammansatt kravlista – Analysverktyg

Med analysverktyget vill jag skapa ett perspektiv, ett sätt att se på den utbildning svenska försvarsmakten ger stridande förband. Det här perspektivet är inte det enda och jag kan inte med hjälp av analysverktyget analysera exempelsituationer utan endast den generella utbildningen och de generella kraven.

¹³ Doktrin för markoperationer, Försvarsmakten, 2005

¹⁴ Doktrin för markoperationer, Försvarsmakten, 2005.

Kraven som är framtagna är värderade utifrån mitt perspektiv och valda utifrån vad jag anser är rimligt och relevant för stridande förband och de soldater som ingår i förbandet. Jag har även valt counterinsurgency operationer då det konceptet är mycket likt de operationer Sverige deltar i med militära förband under internationella insatser.

Sammanställning av förmågor som behövs:

- Väpnad strid
- Stödja civila organisationer i deras arbete tills annan personal kan tillföras
- Ha kunskap om och kunna hantera den psykiska stressen soldaten utsätts för i en stridssituation
- Vara medveten och motverka soldatens önskan att strida, utan att motverka soldatens vilja att strida om det nu krävs.

3. Metod inklusive källkritik

3.1 Metodval och syfte

Jag har valt att använda mig av metoden deskription vilket innebär att något beskrivs utifrån ett sammanhang¹⁵. Arbetsmetoden har jag valt för att beskriva doktriner, kursbeskrivningar och utbildningsordrar som styr hur försvarsmakten utbildar soldater och officerare för att sedan analysera resultatet utifrån ett eget skapat analysverktyg.

Jag har även valt att använda mig av en intervju i arbetet vilket är ett tillvägagångssätt som syftar till att samla in data genom ett strukturerat samtal med en annan person.¹⁶ Intervjun har jag valt på grund av att få en inblick i hur verkligheten faktiskt kan se ut när kursbeskrivningar och utbildningsorder når officerare på förbanden.

3.2 Urval av källor

Jag har valt doktrinen för markoperationer av den anledning att det är dokumentet som ger försvarsmakten styrningar hur operationer skall genomföras och hur utbildning innan dessa missioner skall genomföras. Samt att den framför allt ger styrningar till stridande markförband eftersom det är dessa jag valt att granska i uppsatsen.

De kursbeskrivningar jag valt är i princip en kursbeskrivning per ämne, som rör den praktiska utbildningen för officerare. Valda kursbeskrivningar är från markstridsskolan eftersom jag bara kommer beskriva utbildningen av stridande förband. Därför blev markstridsskolans kursbeskrivningar ett självklart val då de utbildar en stor del av försvarsmaktens officerare som tillhör just stridande förband.

Den utbildningsorder jag använt mig av från Livgardets livkompani har jag valt för att Livgardet utbildar stridande infanterienheter, samt att jag själv har erfarenhet av just denna utbildning.

Intervjupersonen har valt på grund av dennes erfarenhet avseende förbandsutbildning, insatsverksamhet, ledning av insatser och kravställning på förbands operativa förmågor.

Min teorilitteratur har jag valt på grund av att dessa är kurslitteratur för officersprogrammet OP 07-10. Grossmans bok *On Combat* har jag valt på grund av att få ett perspektiv som speglar den enskilda soldatens krav under en internationell insats. Då denna bok beskriver den enskildes reaktioner, fysiska och psykiska, i situationer och miljöer med hög stressnivå. Galulas bok *Counterinsurgency Warfare – Theory and practice* har jag valt för att få ett perspektiv på de krav som kan ställas på ett förband under internationell insats. Boken beskriver olika steg i att bekämpa ett uppror och tillvägagångssättet är ofta likt de metoder som används under internationella insatser.

3.3 Bearbetning av källor

Jag har gjort ett urval i mitt användande av kursbeskrivningar där vissa delar inte är relevanta, jag har hela tiden använt perspektivet internationell tjänst för att göra detta urval. Detta för att skapa en kärnfullhet i min empiri. Jag har även valt att granska vad de svenska doktrinerna

¹⁵ *Vetenskaplig Metod*, Rolf Ejvegård, Studentlitteratur, 2003, sid. 32

¹⁶ *Samhällsvetenskaplig Metod*, Asbjörn Johannessen, Per-Arne Tuft, Ljubljana, 2007, sid. 96

ger för riktlinjer angående utbildning, vilka uppgifter svenska soldater kommer att ställas inför och hur försvarsmakten förväntas lösa dessa uppgifter.

Ur utbildnings ordern för livkompaniet har jag valt att inte använda allt material. Till exempel har jag valt att inte granska soldaternas befattningsutbildning, så som en vapenskola. Då denna endast syftar till att lära soldaten att bli duktig på sitt vapensystem. Här finns inte utrymme för perspektivet internationell tjänst, därför har jag prioriterat bort det.

Precis som i min bearbetning av utbildningsordern och kursbeskrivningarna har jag valt att fokusera på de delar i doktrinen som rör internationell tjänst samt utbildning av personal i försvarsmakten.

Min intervju har jag bearbetat genom att ta fram meningsinnehållet av intervjun, jag har valt att inte presentera de frågor och svar som saknar relevans för uppsatsen.

För att bearbeta min empiri har jag valt att ur min teori ta fram ett analysverktyg som består av en mängd krav. Jag har sedan ställt min empiri mot de krav som finns i analysverktyget.

3.4 Framtagande av analysverktyg

Jag har genom att studera två källor tagit fram en kravlista på tänkbara krav som en svensk soldat och svenska förband kan komma att ställas inför under en internationell insats. Kraven som är framtagna motsvarar inte på något sätt alla de krav som ställs på en svensk soldat och svenska förband utan är endast ett urval. Jag har valt att ta ut krav ur teorin med internationell tjänst som perspektiv i två kategorier, förbandets perspektiv samt individens perspektiv.

Motivet till att kravet för väpnad strid valdes är för att det första steget i Galulas bok är att ta strid med den motpart man försöker att bekämpa.¹⁷ Det andra kravet att stödja civila funktioner i ett insatsområde är direkt taget ur det andra steget ur Galulas bok.¹⁸

De två andra kraven: ha kunskap om och kunna hantera den psykiska stressen soldaten utsätts för i en stridssituation; vara medveten och motverka soldatens önskan att strida, utan att motverka soldatens vilja att strida om det nu krävs. Dessa två krav har valts på grund av att de ger ett individbaserat perspektiv för vad den enskilda soldaten kan tänkas möta under en internationell insats. De har även valts för att de kraven blir relevanta när individen befinner sig i en hotfull miljö och därför blir mer krävande. Krav ställs även på individen att denne till exempel ska vara socialt kompetent för att på ett korrekt sätt kunna genomföra samverkan med lokalbefolkning och lokala myndigheter. Konsekvenserna av de båda situationerna skiljer sig och därför blir kraven mer påtagliga i den situation där individen utsätts för ett direkt hot.

3.5 Källkritik

I uppsatsen har jag valt att endast använda kurslitteratur från markstridsskolan för ett utbildningsår, en utbildningsorder från ett värnpliktskompani och genomföra en intervju med en person. Jag har gjort valen att bara använda mig av exempel i försvarsmaktens utbildning. Detta är för att en mer omfattande undersökning inte rymms inom ramen för detta arbete.

¹⁷ *Counterinsurgency Warfare – Theory and Practice*, David Galula, Praeger Security International, 1964, 2006, sid. 75

¹⁸ *Ibid*, sid. 62

Den teorilitteratur jag använt mig av är två böcker. *Counterinsurgency Warfare – Theory and practice* av Galula beskriver olika steg i att bekämpa ett uppror. Svenska insatser idag går inte att applicera fullt ut på Galulas påståenden men är den kurslitteratur som är mest relevant för uppsatsen.

On Combat, av Grossman beskriver framför allt amerikanska poliser och soldaters reaktioner under stressade situationer. Detta är inte heller fullt applicerbart på svenska förband under internationella insatser. Grossmans bok avhandlar framför allt soldater ur amerikanska specialförband och den amerikanska poliskåren som ofta befinner sig i en våldsammare miljö än vad svenska soldater befinner sig i. Därför är det bara exempel och paralleller som kan dras ur dessa två böcker och inte fullt applicerbara sanningar.

Intervjun jag har valt att genomföra är en människas perspektiv på försvarsmaktens utbildning och insatser, detta är ett exempel på hur verkligheten uppfattas på förband i Sverige.

4. Resultat

4.1 Doktrinen

Den svenska doktrinen är ett dokument som syftar till att förmedla ett förhållningssätt och en nomenklatur som ska vara gemensam för hela försvarsmakten. Doktrinen ska även förmedla vad vi inom försvarsmakten ska lösa för slags uppgifter nationellt och internationellt. Även hur resurser ska användas och fördelas för att lösa ställda uppgifter.

Doktrinen är även utformad så den ska vara kompatibel med liknande internationella dokument, då Sverige ofta deltar i multinationella operationer. Den svenska doktrinen ska alltså vara möjlig att följa i största möjliga mån även om det är en annan nation som har det övergripande ansvaret för operationen eller om det är en internationell organisation t.ex. FN som ansvarar för operationen.

I doktrinen finns fyra konfliktnivåer beskrivna inom vilka den svenska försvarsmakten skall kunna verka. De fyra konfliktnivåerna definieras av vilken karaktär konflikten har och i vilken intensitet striderna inom konflikten har.

Lågintensiva konflikter karaktäriseras av att nationen eller området behöver hjälp med att upprätthålla lag och ordning, i vissa fall även humanitär hjälp. Samhällsfunktioner inom insatsområdet behöver stöttas i sina uppgifter. Dessa operationer är ofta fredsfrämjande och sträcker sig över en längre tid.

Medelintensiva konflikter innebär ofta att operationen i området kräver att gränser övervakas och tillses att de inte kränks. Övervaka tillstånd av eldupphör och avvärja militära och paramilitära styrkor, vid behov med våld.

Högintensiva konflikter måste oftast lösas med våld, genom våld dela på stridande styrkor. Att själv ta initiativet och med militära enheter vinna en strid för att aktivt dämpa striderna i ett område.

Krig är oftast en mellanstatlig konflikt där hela samhället på ett eller annat sätt är involverat i konflikten. I krig sker strider med hög intensitet med organiserade militära förband.¹⁹ Enligt doktrinen ska fokus för förbandens organisation inriktas mot internationella insatser, förbanden ska ha möjlighet att verka inom ramen för EU:s snabbinsatsstyrka. Snabbinsatsstyrkan, Battle Group, är sedan 2004 ett instrument för EU:s säkerhetspolitik. En Battle Group ska innehålla ungefär 1500 soldater och ska kunna sättas in i ett krisområde 10 dagar efter att ett beslut fattats. Uppgifterna de kan ställas inför är humanitära insatser, räddningsinsatser, fredsbevarande insatser och militär krishantering vilket innebär fredframtvängande insatser. Dessa förband ska sedan också kunna utgöra en grund för den nationella säkerheten som vi på längre sikt ska kunna tillämpa om säkerhetsläget förändras från dagens hotbild.

De svenska soldater som ska ingå i EU:s Battle Group skall klara av att verka i fyra olika spektra av konflikter, de skall vara organiserade i en sådan form av att de kan sättas in i en oroshärd med en minsta förvarning på 10 dagar efter det att ett beslut om användning av

¹⁹ *Doktrin för markoperationer*, Försvarsmakten, 2005, sid. 23.

Battle Group har fattats. Enligt doktrinen ska dessa svenska soldater framförallt utbildas för att utföra väpnad strid²⁰

I doktrinen för markoperationens fjärde kapitel, genomförande av markoperationer beskrivs de fem grundläggande förmågorna, ledning, underrättelser och information, verkan, rörlighet, skydd, uthållighet. Dessa fem syftar till att skapa ett rum där chefen kan fokusera sina resurser i olika skeden av operationen.

”Grundläggande förmågor ska betraktas som en tankemodell frigjord från taktiska system och funktioner. För att nå avsedd effekt vid en insats krävs att vi disponerar ett antal delförmågor med vilka tankemodellen kan fyllas”²¹

Svenska försvarsmakten har som en av sina huvuduppgifter att verka utomlands i olika oroshärdar, dessa oroshärdar rör sig mellan de olika konfliktnivåerna i intensitet. Det kan röra sig om en lågintensivkonflikt till en högintensiv konflikt, även en lågintensivkonflikt om plötsligt genom oförutsedda händelser blir högintensiv under en kort period. Detta medför en risk för svenska soldater att hamna i strid och stridsliknande situationer. Därför finns riktlinjen att försvarsmakten i första hand ska utbilda våra soldater i väpnad strid.²² Försvarsmakten ska även träna mot att strida mot olika kategorier av motståndare, allt ifrån en symmetrisk motståndare till en asymmetrisk. För att i de olika oroshärdarna där svenska försvarsmakten förväntas verka, förväntas vi även möta motståndare som är olika beroende på insats.

Sammanfattningsvis går det att konstatera att försvarsmakten ska organisera sina förband för att de ska vara kompatibla med EU:s koncept för en snabbinsatsstyrka, battle group. Försvarsmakten ska utbilda och träna soldater som klarar av att genomföra väpnad strid mot olika former av motståndare, tekniskt och numerärt överlägsna och underlägsna med olika former av taktik och stridsteknik. Uppgifterna som ställs ett insatsförband förväntas lösas med indirekt metod.

4.2 Kursbeskrivningar – Officersutbildning

Under följande del av kapitlet kommer delar av valda kursbeskrivningar att redovisas. Det som redovisas har relevans för uppsatsen i form av att det rör internationell tjänst.

Krigsvetenskap fortsättningskurs markstrid typpluton

Kursen syftar till att den studerande skall kunna biträda och överta ledningen av en lätt skyttepluton och få de verktyg som krävs för att genomföra väpnad strid med en lätt skyttepluton.

Efter genomförd kurs ska den studerande ha:

Kunskap och förståelse

- Marsch, framryckning och gruppering.
- Sammanstöt i förhands- och efterhandssituationer

²⁰ Ibid, sid. 22.

²¹ *Doktrin för markoperationer*, Försvarsmakten, 2005, sid. 63.

²² Ibid, sid. 22.

OP 07-10

- Ta stridsställning/område/objekt genom strid
- Försvar av stridsställning/område/objekt
- Bevakning av område/objekt
- Stridsvärdeshöjande åtgärder
- Återhämtning av trupp och vård av plutonsmtrl
- Utifrån högre chefs beslut ge en gruppchefsorder/plutonchefsorder
- Leda indirekt eld

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Den studerande skall som gruppchef och plutonchef:

- Utifrån gällande insatsregler, värdera och välja åtgärder ur ett etiskt/folkrättsligt perspektiv
- Utifrån egna förbands och en motståndares handlingsmöjligheter, värdera och välja hur terrängen nyttjas
- Utifrån högre chefs order, värdera och välja, stridsteknik och val av orderform
- Med hänsyn till eget förbands stridsvärde värdera och välja åtgärder i syfte att bibehålla alternativt höja förbandets stridsvärde.

Militärt ledarskap och pedagogik 2

Kursen syftar till ökad handlingsberedskap att hantera lojalitetskonflikter samt förståelse för vikten av att ta relevant ansvar för de långsiktiga konsekvenserna av det egna handlandet.

Den studerande ska efter genomförd utbildning:

- kunna utveckla förmåga att ge feedback i syfte att utveckla sig själv och andra
- öka kunskaperna om genus och jämställdhet, kulturella olikheter och stress i syfte att bidra till jämställda villkor för kvinnor och män, lösa ställda uppgifter på bästa sätt samt identifiera stressorer som påverkar individen och vidta åtgärder för att eliminera eller reducera dessa.
- ha kunskap om innebörden i lojalitetskonflikter och ha förståelse för hur eget handlande påverkar omgivningen
- kunna ge och ta konstruktiv feedback
- förmåga att omsätta kunskap om genus och jämställdhetsfrågor
- ha insikt i och förståelse för kulturella olikheter.
- ha kunskap om stressorer och åtgärder för att eliminera negativa konsekvenser av stress

Den militära professionen 2

Kursen syftar till att den studerande skall kunna analysera och diskutera sin egen roll som officer ur ett fack/funktionsperspektiv relaterat till tidigare inhämtade professionsteorier utifrån försvarsmaktens värdegrund. Vilket innebär att den studerande skall ha förståelse för den egna rollen som officer och vad detta innebär i form av skyldigheter och ansvar.

Fortsättningskurs militärteknik

Kursen syftar till att ge den studerande en förståelse om stridens grunder i form av eld, rörelse och skydd bäst nyttjas inom ramen för den egna plutonen.

- Förstå och förklara innebörden av ballistiska, reaktiva och aktiva skydd.
- Förstå och förklara vad kinetisk pansarbrytande ammunition är och hur växelverkan mellan penetration och skydd fungerar.

- Som enskild kunna använda och bruka allmänt förekommande tekniska verkanssystem inom ramen för stridstekniska uppgifter i olika miljöer.
- Kunna värdera och föreslå/välja olika system i samband med lösande av uppgift/stridssituation.

4.3 Soldatutbildning

Följande del i kapitlet kommer att redovisa ett exempel på ett utbildningsår för en värnpliktig soldat. Exemplet är hämtat från Livgardets Livkompani. Delar som ligger i fokus är stridsutbildningar samt delar av utbildningen som kan ha relevans för uppsatsen ämne. Så som folkrätt och liknande ämnen som vidgar soldatens perspektiv. Det som redovisas är alltså delar ur Livkompaniets utbildningsorder 2010, stående kompaniorder 2010, kompaniorder för strid i bebyggelse 2010.

Soldaternas utbildning är uppdelad i följande skeden under utbildningsåret.

V002-015	GSU-skedet
V016-025	Befattningsutbildningsskede
V026-037	Gruppskede
V038-041	Plutonsskede
V042-046	Förbandsskede
V047-048	REMI

GSU syftar till att ge soldaten grundläggande soldatfärdigheter så som att ha kunskap om sin personliga utrustning och hur den nyttjas, bibehålla eget stridsvärde, enskild soldats strid etc. Befattningsutbildningen fokuserar på att ge soldaten färdighet inom sitt eget specialområde, till exempel att utbilda kulspruteskyttar, granatagevärsskyttar etc.

Gruppskedet syftar ihop de olika befattningarna och får dem att verka tillsammans i en grupp, plutonsskedet likaså förstås i en större enhet och vidare mot förbandsskedet där plutoner sys ihop till kompani eller del av kompani.

Enligt utbildningsordern är det följande målsättningar som kompaniet ska ha uppnått efter genomförd utbildning med livkompaniet 2010. Detta är delar av utbildningsordern som är relevant för uppsatsen. En stabiliserande operation kan jämföras med operationer som idag genomförs av svenska försvarsmakten utomlands.

Vid stabiliserande operationer skall kompaniet ha god förmåga att:

- inom ramen för bataljonen kunna tilldelas/överta, upprätthålla och överlämna områdesansvar
- bevaka och försvara egen gruppering (kan vara camp)
- genomföra patrullering inom eget ansvarsområde och inom bataljonens AOR²³
- upprätta och bemanna infartspost samt kunna utföra inpasseringskontroll av personal och fordon
- kunna upprätta postering
- kunna genomföra konvoj
- skydda underhålls- och övriga transporter mot överfall/plundring
- kunna genomföra eskort
- upprätta vägspärr

²³ Area Of Responsibility = Ansvarsområde

- med pluton kunna upprätta och agera som QRF²⁴
- med egen larmstyrka/ QRF kunna undsätta egna grupperingar eller civila
- eskortera mtrl och personal (stabspersonal/VIP²⁵)
- genomsöka fordon, terräng/bebyggelse

Målsättningar nedbrutna i funktioner, här redovisas funktionen verkan.

Kompaniet skall ha god förmåga att:

- hantera ROE²⁶ samt soldatregler
- genomföra strid och observation i mörker
- använda mörkerhjälpmedel ner t.o.m. enskild soldat för observation
- på alla nivåer med burna vapen kunna bekämpa markmål, inklusive pansarskyttefordon, på avstånd upp till 200 m
- nedkämpa oskyddade markmål samt fordon på avstånd upp till 600m med personligt lätt understödsvapen
- upptäcka, identifiera och nedkämpa pansarskyttefordon i alla attityder upp till 600 m. nedkämpning skall ske inom 10 (5) sek från upptäckt (Robot 57)
- med prickskyttar nedkämpa mål på upp till 800 m avstånd (600 m med stridsfältsbelysning)
- kunna lägga ut minspärr med stridsvagns- och fordonsminor
- planlägga och leda indirekt eld såväl under dag som natt under alla väderförhållanden. Bekämpningsledningen genomförs enligt NATO procedurer
- Vid varje pluton inom bataljonen skall en eldobservatör kunna leda och reglera indirekt bekämpning med stöd av en eldlednings- eller TACP-grupp.
- mållägesbestämning och eldledning/eldobservation skall kunna utföras i UTM/WGS 84 och mils (6400 streck/varv) med samma noggrannhetskrav som i Sverige (25 m), inom 2 min från upptäckt
- leda och nyttja ytterligare tillförda E-grp²⁷, TACP eller Artlok-radar²⁸
- snabbt kunna identifiera och lägesbestämma beskjutande förband efter tillförsel av artillerilokaliseringsradar
- genomföra indirekt bekämpning med egna eller tillförda bekämpningssystem. De tillförda bekämpningssystemen kan utgöras av artilleriförband, CAS²⁹ eller attackhelikoptrar
- upptäcka, om möjligt klassificera och rapportera hkp³⁰, samt på order nedkämpa hovrande hkp
- vid pluton/näste avge eld med eldhandvapen och kulspruta mot helikoptrar och långsamtgående luftfarkoster som anfaller egen grupperingsplats.

4.4 Intervju

Intervjupersonen som deltagit i min uppsats har lång erfarenhet av förbandstjänst. Det intervjun framför allt fokuserar på är utbildning av soldater, förberedelser inför skarp tjänst.

²⁴ Quick Reaction Force = Larmstyrka.

²⁵ Very Important Person

²⁶ Rules Of Engagement

²⁷ Eldledningsgrupp

²⁸ Artillerilokaliseringsradar

²⁹ Close Air Support

³⁰ Helikopter

Även officerens egen utbildning och hur denne kände sig rustad att klara av svåra situationer under sitt yrkesliv.

Fanns tid och resurser till att utbilda soldaten i kunskaper utöver att lösa sin egen specifika uppgift?

Det beror på hur mycket pengar som tillförs under utbildningsperioden, det är inte statistiskt. Det kan variera från år till år. Det är ekonomin som spelar in, man kopplar hur mycket pengar förbandet får till vilken kvalitet som förväntas uppnås.

Om du inte får ta ut övningsdygn, du får bara utbilda soldaten mellan 07:30-16:30, då får du sämre kvalitet, ingen mörkerstrid exempelvis.

Dels har man tillgång till arbetstid, ammunition och materiel. Har man tillräckligt, då ska man hinna utbilda, inget snack om saken. Men begränsningarna ligger nästan alltid i form av sämre ekonomi. Men det soldaterna behöver hinner man oftast med.

Utbildades värnpliktiga annorlunda när man visste att de skulle genomföra en skarp uppgift?

Man gjorde prioriteringar i utbildningen för att göra det som var mest väsentligt för att komma upp i en acceptabel nivå. Man riktade utbildningens övningsverksamhet mot de uppgifter man trodde att vi skulle lösa. Vilket också fick konsekvensen att annan utbildning prioriterades bort. Mer tid las på att på de specifika uppgifterna som var aktuella i den skarpa tjänsten. Detta genomfördes upp på förbandsnivå. Fokus las på att bli insatsberedd så fort som möjligt. Värnpliktsystemet visade sina klara brister där cykeln av utbildning började om varje år.

Har du själv befunnit dig i en situation där människor runt omkring dig, alternativt du själv upplevt stresssymptom?

Ja, men ganska lite.

a) Var du rustad från tidigare utbildning att hantera symptomen?

Ja, det vill jag påstå. Man litar på de andra som löser sina funktioner gör det på ett bra sätt. Det ger en viss trygghet och är stressdämpande. När man löser en skarp uppgift räknar man med att alla kan lösa sin uppgift, tankar om andras misslyckande finns inte. Att människor blir stressade är inget ovanligt, men akuta stresssymptom påvisades inte.

Ser du att det saknas något i utbildningen av värnpliktiga utöver deras befattningsutbildning?

Man övade skyddsåtgärder, det ger också en trygghet. Men värnpliktiga fick inte mer utbildning vad gällande stress och stresshantering. Vi uppfattade att de begrep att de insåg vad som kunde hända, hantera skador osv. så var nog det stressdämpande i sig. Självklart hade det varit bra, men hade man börjat peta i utbildningar finns det alltid saker att förbättra. Men då slutar det med att man aldrig blir insatsberedd. Funktionen att hantera kris fanns, dock inte i enheten.

Vilka riktlinjer har du själv varit med och tagit fram som rör värnpliktsutbildning?

Det handlar snarare om prioriteringar, vad ska pengarna användas till. Vilket enligt mig har dessa prioriteringar varit huvudtjänst, en skyttegrupp ska öva skyttestrid osv. och förväntade uppgifter. Det är viktigt att soldaten förstår sin egen roll i sammanhanget, i förbandet. Och hur dennes uppgift bidrar till förbandets lösande av uppgiften.

Tror du att det är nödvändigt att öva specifika uppgifter inför en insats eller räcker den generella utbildningen väpnad strid?

Försvarsmakten styr utbildningskvalité i form av hur mycket pengar man får, vilket i slutändan ofta ger att det krävs tilläggsutbildningar. Sedan beroende på den specifika uppgiften som ska lösas i insatsen kan det krävas att förbandet får helt ny kompetens, till exempel som dokumentation och att säkra bevis som inte från början finns på ett stridande förband.

Tror du att det är nödvändigt att förbereda soldaten inför insats på något annat sätt än att göra denne så bra som möjligt på sin befattning och genom det skapa en trygghet hos individen?

Det är nog det bästa sättet, att de ska lita på att de är rätt utbildade. De ska lita på att de leds på ett bra sätt. De litar på sin materiel, då har man kommit väldigt långt. Det är ju också nödvändigt med vissa tilläggsutbildningar, beroende på insatsområde. Det lite mer vida begreppet, det tror jag man måste göra.

Man måste även veta vilka ramar man agerar inom, vilka nationella lagar som gäller i det område man ska verka. Om man bryter mot något, vilka konsekvenser får det, vad innebär det för den stora bilden. Allt det här ska den enskilde ha utbildning i. Detta är helt enkelt delar av en missionsutbildning. Syftet med att vara där är ytterst viktigt att man i sina uppgifter lägger till syftet och får ett resultat hur man på bästa sätt kan nå effekt.

De utbildningsordrar och liknande styrningar om hur värnpliktiga ska utbildas är ofta generella och beskriver i stort vad den värnpliktige ska kunna efter genomförd utbildning. Hur mycket rum finns för egen tolkning hos utbildaren?

Mycket, det måste det. Annars får vi inga kreativa officerare.

a) Från doktrin, till utbildningsorder och slutligen till praktiskt utbildning, finns det så mycket utrymme för tolkning att beroende på kompani ser utbildningen mycket annorlunda ut?

Det kan ju bli så, men det är snarare en fråga om personalkvalité. Det som spelar in är kompetens och ledaregenskaper hos officeren.

5. Möter utbildningen kraven? - Analys

5.1 Officersutbildningen

Officersutbildningen är till skillnad från soldatutbildningen fokuserad på chefskapet. Taktik, stridsteknik, ledarskap, pedagogik och militärteknik är de ämnen som präglar officersutbildningen. I samtliga ämnen syftar det till att den studerande, kadetten, skall få en så övergripande och sammanfattande bild av det militära systemet som möjligt. Det är sällan som utbildningen berör detaljkunskaper om specifika vapensystem eller strid i specifika terrängtyper.

I ämnet krigsvetenskap och mer specifikt kursen markstrid typpluton lär sig kadetten att verka som chef för en pluton och lösa diverse stridsuppgifter. Detta är fokus för utbildningen. Kadetten lär sig att nyttja plutonens resurser i form av fordon, vapensystem och soldater för att lösa ställd uppgift. Kursen syftar inte till att lära sig verka i en medelintensiv konflikt eller lågintensiv konflikt utan kursen har fokus på den väpnade striden som är det första steget i Galulas bok.³¹ Ta terräng, försvara terräng, slå en motståndare. Kursen behandlar också stridsvärdet, vilket berör allt i från soldatens psykiska tillstånd till hur mycket ammunition soldaten har kvar i sitt magasin.

Militärteknik är ett nära besläktat ämne med krigsvetenskapen som behandlar de olika tekniska system som finns på en typpluton. Kadetten lär sig, som tidigare nämnts, inga specifika detaljer om systemen, dock hur denne skall nyttja dessa för att uppnå högst effekt. Detta kan endast kopplas till den väpnade striden men även graderad verkan. Att nyttja vapensystem till annat än att döda andra människor. Detta har använts, där granatkastare har skjutit ljusammunition endast som en maktdemonstration och på så sätt har man också nått effekt genom att skrämma motståndaren. Militärtekniken ger kadetten ett slags fysiskt ramverk inom vilket denne kan nyttja sina tekniska system, vad de klarar och inte klarar. Det är upp till den enskilda hur denne väljer att nyttja de tekniska systemen, med eller utan fantasi.

Inom kursen ledarskap ryms många av de något mer abstrakta frågorna, så som stressreaktioner, konflikthantering och pedagogik. Inom ramen för kursen ledarskap behandlas ofta frågan om döden, där kadetten ofta ställs inför problem som kräver reflektion vilket syftar till att föda en tanke hos individen. Vad är värt att riskera, vad är inte värt att riskera för att uppnå uppsatt mål. Kursen, lärare och officerare kan inte tvinga den studerande till att tänka runt dessa frågor. Det går endast att skapa förutsättning genom att skapa ett tillfälle där man presenterar dilemman en officer kan komma att ställas inför. Dessa frågor kan specifikt kopplas till en utlandstjänstgöring syftar till den extrema miljön som kan uppkomma ur en lågintensiv, medelintensiv, högintensiv konflikt. En av de krav i mitt analysverktyg är just att hantera den stressnivå som uppkommer hos individen själv och individer i ens enhet. För om nu soldater och officerare ur svenska förband skall verka i den miljö som enligt Grossman innehåller den universella fobin, rädslan av att dö eller allvarligt skadas kommer akuta stresssymptom att uppvisas.³² Inom kursen som anges som exempel i uppsatsen är ett av lärandemålen att kunna ha insikt och förståelse om olika kulturer, detta syftar inte endast mot olika kulturer som är kopplade till etnicitet och nationell tillhörighet,

³¹ *Counterinsurgency Warfare – Theory and Practice*, David Galula, Praeger Security International, 1964, 2006, sid. 75

³² *On Combat – Third Edition*, Dave Grossman, Warrior Science Publications, 2004, 2007, 2008, sid. 2.

utan även om kulturer i olika sociala konstellationer. Dock är detta något som går att koppla direkt till utlandstjänstgöring där förståelse för olika kulturer självklart går att koppla till den civila befolkningen i ett insatsområde men även mot att samarbeta med andra nationer, andra enheter från Sverige och ha insikt och förståelse om deras kulturella skillnader.

Den militära professionen är ett ämne som till stor del rymms under ämnet ledarskap men som syftar till att kadetten skall utveckla sin individ och komma närmare sin roll som officer. Första steget är att förstå de krav som kan komma att ställas på en officer för att sedan själv kunna närma sig dem. Detta är också en generell förberedelse för kadetten att möta de krav som kommer att ställas på individen framför allt i att hantera sin egen och andras stress.

5.2 Soldatutbildning

Soldatutbildningen syftar till att skapa verktyg, en människa som kan utföra en praktisk uppgift. Det ligger sällan i soldatens händer att agera enligt manövertänkandet, genom att indirekt påverka motståndaren utan att behöva ta en direkt strid. Det är inte soldatens uppgift, soldatens uppgift är att bevaka objekt, anfälla, försvara, patrullera, genomsöka etc. Utbildningstiden är ofta knapp och det som skall vägas in är att utbildningen en soldat genomför har sällan en civil människa någon form av förkunskap av. Det är officerens, utbildarens roll att från den lägsta nivån träna och öva soldaten upp till en nivå där de kan användas i en skarp insats i det hantverk de ska utföra. I detta ligger en stor del av soldatens självkänsla, om soldaten känner att denne är kompetent, har förtroende för sin egen utbildning eliminerar detta många stressorer inför en eventuell strid. Om soldaten är mer eller mindre övertygad om att denne kommer gå segrande ur en eldstrid kommer en liten del av den rädsla och stress som upplevs elimineras. Det återfinns inga direktiv om att soldaten ska utbildas i stresshantering, konflikthantering eller att soldaten ska få förutsättning att reflektera över de mjukare, svårare frågorna kring döden och dilemman som kan komma att uppstå i deras framtida roll som soldat.

Det som dock är skillnaden från officersutbildningen är att i soldatutbildningen finns tydliga direktiv i form av utbildningsordern att utbilda i verksamhet som bedrivs utomlands. Bevakning, upprätta och bemanna VCP³³ etc. De uppgifterna är goda exempel på vad ett förband kan komma att bedriva för verksamhet insatta i ett missionsområde. Även här skapas en säkerhet hos soldaten, en självkänsla i lösandet av uppgiften. Om soldaten känner till uppgiften och vet hur denne ska lösa den infinner sig en trygghet och del av en eventuell stresskänsla försvinner.

En stor del av den stress som kan uppkomma enligt Grossman när man befinner sig i en miljö som kantas av den universella fobin³⁴ försöker försvarsmakten minimera genom att göra soldaten så trygg som möjligt i sitt eget yrkesutövande.

5.3 Doktrinen

Doktrinen har en tydlig linje för utbildning av soldater, det är att de ska utbildas i väpnad strid då det är försvarsmaktens huvuduppgift. Soldaten i ett stridande förband skall ha ett antal verktyg i slutet av sin utbildning för att klara av att hantera väpnad strid. Med dessa verktyg ska svenska soldater, enligt svensk doktrin, kunna verka inom alla tre konfliktnivåer som nämns i doktrinen. Det som indirekt sägs i doktrinen är att svenska soldater ska med ingen

³³ Vehicle Checkpoint.

³⁴ *On Combat – Third Edition*, Dave Grossman, Warrior Science Publications, 2004, 2007, 2008, sid. 2.

annan utbildning än väpnad strid, om man då ser till de stridande förbanden, kunna lösa uppgifter med indirekt metod i en lågintensiv konflikt. Satt i ett perspektiv för hur de missioner Sverige deltar i idag blir det motsägelsefullt, då vi i princip aldrig deltar i planerade strider. Det som dock även måste lyftas in i analysen är att svenska soldater ofta når framgång när de väl hamnar i strid. De lyckas minimera egna sårade och har vid flertal tillfällen sårat, dödat och tillfångatagit motståndare. Detta bör vara frukten av att svenska soldater övar mycket strid och känner sig bekväm i sin befattning.

Enligt doktrinen skall svenska förband kunna verka i miljöer med låg intensitet på den rådande konflikten till att verka i ett fullskaligt krig³⁵. I dessa olika konfliktnivåer framgår inte vad själva uppgifterna till förbanden kommer att vara, dock är det en slutsats jag kan dra att det kan sträcka sig från väpnad strid till att stödja civila organisationer helt enligt de steg som redovisas i Galulas bok.³⁶

Indirekt metod ska nyttjas i alla operationer där svensk militär är involverad, den indirekta metoden som syftar till att nyttja metoder som strävar mot målet utan att gå direkt mot motståndarens stridande förband. Detta blir inte motsägelsefullt, men det är ingen soldat idag som har utbildning i vad indirekt metod syftar till och vad det innebär för just soldatens lösande av uppgiften. Att genomföra genomsök på bilar som passerar längs en viktig väg kan mycket väl ses som indirekt metod på en högre nivå, men förstår soldaten det? Soldaten förstår nog mycket väl att det denne sysslar med just vid genomsök av fordon inte är en direkt stridshandling, men det stora sammanhanget och det längre perspektivet kanske går förlorat om inte soldaten längst ut på linan känner till begreppet indirekt metod.

5.4 Intervju

Det som framför allt går att presentera från intervjun är att det inte är förbanden i sig som styr nivån på sin utbildning utan hur mycket resurser som kommer från politisk nivå. Det finns oftast en tydlig vilja att utbilda soldater, men det är nästan alltid resurserna i form av kort utbildningstid och pengar som begränsar mängden av utbildning försvarsmakten ger sina soldater. Ett prioriterat kompani kan ett utbildningsår ha till synes obegränsade resurser och genomföra mycket utbildning. Detta är självklart riktat. Från ett prioriterat kompani är, vad jag kan anta, tanken att en stor rekrytering ska ske till utlandstjänstgöring. Där man kan kvalitetssäkra med hjälp av tillförda resurser.

Utbildningen ska enligt intervjuad officer riktas mot huvudtjänst, det måste prioriteras. Det finns mycket bra saker en soldat kan lära sig, men när det i prioriteringens anda är dags att välja bort utbildningspunkter är det huvudtjänsten som måste finnas kvar. Skapa trygghet hos soldaten genom att göra denne så bra som möjligt på sin befattning så att soldaten själv känner en självkänsla och trygghet när denne hamnar i en situation med hög stress för att förebygga och minimera de stressymptom som kan uppkomma vid en hotfull situation.

³⁵ Doktrin för markoperationer, Försvarsmakten, 2005, sid. 23.

³⁶ Doktrin för markoperationer, Försvarsmakten, 2005

6. Diskussion

De forskningsfrågor jag ställt i uppsatsen är:

- Hur utbildas stridande förband för utlandstjänstgöring?
- Vad ställer utlandstjänstgöring för krav på organisationen och den enskilda individen?
- Möter utbildningen de krav som ställs?

6.1 Hur utbildas stridande förband för utlandstjänstgöring?

Stridande förband förbereds först och främst för utlandstjänst i form av väpnad strid, försvarsmakten har till uppgift att med mandat från riksdag och regering bruka dödligt våld i de situationer som kräver det. Därför blir den absolut och enskilt viktigaste utbildningspunkten väpnad strid.

Officerare tränas att ha ett större perspektiv än soldaten, förstå sammanhanget på ett helt annat sätt. Officerare tränas i att använda och förstå den indirekta metoden som svenska förband ska nyttja vid alla operationer. Officeren utbildas även i att hantera sin egen och andras fysiska och psykiska reaktioner i samband med hög stress.

6.2 Vad ställer utlandstjänstgöring för krav på organisationen och den enskilda individen?

Kraven som ställs på svenska förband utomlands idag är högst varierande, de källor jag hämtat min information ifrån har även de varierat i vad en soldat kan tänkas utsättas för. Ena situationen kräver att soldaten verkar som socialarbetare och sjuksköterska och andra situationen kräver att soldaten utför det våld denne har mandat att utföra från politisk nivå. I enlighet med genomförd intervju menar jag att utbildningen idag är det vi kan prestera med de resurser som tillförs.

6.3 Möter utbildningen de krav som ställs?

När man granskar utbildning finns det ofta saker som är bra att lägga till, speciellt i soldatutbildningen men huvudtjänsten måste prioriteras. Det finns ingen anledning att ha en soldat som är medioker i sin befattning som skyttesoldat men kan hantera gruppens stresssymptom eller kan redogöra för exakt vad indirekt metod innebär. Att prioritera handlar alltid om att välja bort, min uppfattning är att rätt saker har valts bort. I min framtida roll som officer är det de egenskaperna jag kommer att välja om jag själv måste börja prioritera i utbildningen men jag anser att utbildningen mycket väl kunde ha innehållit mer förståelsemoment där soldaten och officeren, speciellt soldaten, sätts in i det större sammanhanget. Där denne i slutskedet av sin utbildning förstår vad hans eller hennes roll är i det stora hela. Jag tror att förbandet vinner på om soldaten förstår den indirekta metoden, förstår uppdragstaktik och hur soldaten själv återfinns i det stora sammanhanget. Speciellt i en allt mer globaliserad värld där en mobiltelefon med kamera kan förändra utgången av en svensk utlandsmission, om något fångas på bild som kan få opinionen hemma i Sverige att svaja. Jag är övertygad om att den svenska soldaten förstår konceptet av den strategiska

korpralen³⁷, men förstår den svenska soldaten mer än sin och sin egen grupps uppgifter och ansvar. Ett så stort perspektiv som en utlandsmission faktiskt är duger det inte att soldaten bara förstår hur och var de ska genomföra en genomsök av fordon som ett exempel. Soldaten måste förstå varför han gör det, kanske till och med på strategisk nivå. Varför soldaten genomför en genomsök av fordon, istället för att bedriva underrättelseinhämtning och sedan gripa brottslingar eller anfälla motståndaren.

6.4 Egen reflektion

Sveriges värnpliktsarmé har haft många fördelar, speciellt i form av att vi får ett så mångsidigt urval av människor som försvarsmakten kan välja att ta med sig på en utlandsmission. Här talas det ofta om att man fått en bonuseffekt av svenskt bondvett, vilket skulle kunna förklaras som att svenska soldater kommer från en stor mängd olika bakgrunder och har en mycket varierande syn på hur situationer kan lösas vilket resulterar i att svenska soldater ofta kan hantera situationer som de egentligen inte har utbildning att hantera. Detta kan vara ett faktum, det kan vara en myt som vuxit fram i soldatleden. Vilket är inget svenskt försvarsmakten kan förlita sig på. Att varje soldat vi skickar ut på utlandstjänst har det så kallade bondvettet. Försvarsmakten måste kvalitetssäkra sina soldater att de klarar av den ställda uppgiften genom att ge soldaterna rätt utbildning.

Svenska försvarsmakten utbildar sina soldater i väpnad strid, det är den enskilt tydligaste uppgiften för försvarsmakten idag, att ha kapacitet att utföra våldshandlingar. Detta beror på att de resurser som tillförs förband i form av tid och ekonomiska medel räcker till utbildning i väpnad strid, oftast inget mer.

Jag tror inte att politiker och planerings- och ekonomiansvariga inom försvarsmakten är omedvetna om att det saknas tid och resurser till utbildning. Det är ett medvetet val. Det handlar ofta om prioriteringar av förband och medvetna val av vilka soldater som i år ska vara bäst utbildade. Att den väpnade striden är vad som står högst på prioriteringslistan är för mig varken märkligt eller en fel prioritering. Jag håller helt och hållet med om att det är vad vi behöver kunna för att verka i de områden svenska försvarsmakten gör idag.

6.5 Behov av ny forskning

Min uppfattning är att forskningen inom det här området är ganska långt kommen. Det jag tror är den viktigaste kategorin för en organisation som försvarsmakten att genomföra forskning på är att tydliggöra en kravlista för vad som kommer att krävas av soldater och officerare som genomför utlandstjänst. Detta för att skapa en bra förutsättning för försvarsmakten som organisation att lyckas med sin utbildning av soldater och officerare som genomför utlandstjänstgöring. Dock tror jag det är minst lika viktigt att all forskning kommer till nytta genom att försvarsmakten nyttjar forskningsresultat i sitt utvecklande av nya doktriner och styrningar för hur försvarsmakten ska agera utomlands. Det finns mycket erfarenhet som tas till vara på i olika forskningsalster det största behovet ligger i att ta till vara på dem.

³⁷ Den strategiske korpralen är ett begrepp som beskriver en person långt ner i den hierarkiska kedjan som kan få en stor effekt på strategisk och politisk nivå. Idag är detta konstant närvarande med videokameror i mobiltelefoner och en globaliserad värld i form av Internet.

6.6 Litteratur- och källförteckning

Kursbeskrivningar

Samtliga kursbeskrivningar för officersutbildning finns hos Markstridsskolan och utbildningsordrar för soldater finns hos Livkompaniet på Livgardet.

1OP017 Militärt ledarskap och pedagogik 2
1OP054 Krigsvetenskap fortsättningskurs markstrid typpluton
1OP077 Militärteknik grundkurs markstrid
1OP001 Den militära professionen 2

Stående_kompO_2010_Livkomp
UtbO_2010_Livkomp
UtbO_2010_Livkomp_Bil_1_Utbildningsmål

Litteratur

Försvarsmakten, *Doktrin för markoperationer*, Försvarsmakten, 2005

David Galula, *Counterinsurgency Warfare – Theory and Practice*, Praeger Security International, 1964, 2006

Dave Grossman, *On Combat – Third Edition*, Warrior Science Publications, 2004, 2007, 2008

Metodlitteratur

Ulf Bjereld, Marie Demker och Jonas Hinnfors, *Varför vetenskap?*, Studentlitteratur, 2007

Rolf Ejvegård, *Vetenskaplig metod*, Studentlitteratur, 2003

Uppsatser och artiklar

Battle focused training for peacekeeping operations: a METL adjustment for infantry battalions Mj Michael J. Flynn <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA324388&Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf>

<http://www.usip.org/files/resources/991029.pdf>

Internet

<http://www.forsvarsmakten.se/sv/Forband-och-formagor/Nordic-Battlegroup/> Hämtat 2010-05-13

7. Bilagor

7.1 Bilaga 1 – Kursplaner för officersutbildning

Krigsvetenskap fortsättningskurs markstrid typpluton

Kursens innehåll och upplägg

Kursen är till sin huvuddel uppdelad i olika typplutionsinriktningar som syftar till att utveckla de studerande inför deras kommande tjänstgöring vid hemförbanden. Delar av utbildningen i stridsteknik och taktik genomförs gemensamt inom ramen för lätt skyttepluton.

De olika typplutionerna är lätt skyttepluton, jägarpluton, mekaniserad skyttepluton (stridsfordon 90) och stridsvagnspluton.

För att öka den studerandes möjlighet att vara verksam vid sitt hemmaförband kommer en utbildning i sjukvårdstjänst att genomföras. Syftet med utbildningen är att den blivande officeren skall kunna upprätthålla sjukvårdsberedskap vid skarpskjutning, enligt gällande säkerhetsbestämmelser.

Kursen avslutas med en övning i subarktisk miljö där de studerande skall tillämpa stridsteknik och taktik i en annan miljö.

Kursen innehåller litteraturstudier, föreläsningar, övning/träning med simulatorer, orderträning, muntliga stridsövningar, kader och praktiska stridsövningar varvid de studerande bemannar olika befattningar inom plutonen.

Inom ramen för typplutionsutbildningen genomförs en samövning där kursens olika plutionsinriktningar deltar i syfte att ge den studerande en helhetsförståelse.

Kursens lärandemål

Den studerande skall kunna biträda vid och överta ledningen av en lätt skyttepluton alternativt typpluton (lätt skyttepluton, jägarpluton, mekaniserad skyttepluton (stridsfordon 90) eller stridsvagnspluton) enligt gällande organisationsstruktur.

Härvid skall den studerande kunna leda pluton vid lösande av uppgifter i olika former av typterräng, varvid den urbana terrängen är normerande, under alla i Sverige förekommande klimatförhållanden och med lägre komplexitet i mörker.

Kunskap och förståelse

Efter kursen skall den studerande förklara på vilka sätt en grupp/ pluton genomför:

- Marsch, framryckning och gruppering.
- Sammanstöt i förhands- och efterhandssituationer
- Ta stridsställning/område/objekt genom strid
- Försvar av stridsställning/område/objekt
- Bevakning av område/objekt
- Stridsvärdeshöjande åtgärder
- Återhämtning av trupp och vård av plutonsmtrl

Efter kursen skall den studerande förklara:

Stridsteknik och taktik kopplat till pluton och kompani inom bataljons ram.

Hur respektive typplutionsmateriel nyttjas taktiskt och stridstekniskt

Färdighet och förmåga

Den studerande skall som gruppchef och plutonchef vid egen typpluton och lätt skyttepluton:

OP 07-10

- Leda marsch, framryckning och gruppering
- Leda sammanstöt i förhands- och efterhandssituationer
- Ta stridsställning/område/objekt utan strid
- Ta stridsställning/område/objekt genom strid
- Leda försvar av stridsställning/område/objekt
- Leda bevakning av område/objekt
- Leda plutons stridsvärdeshöjande åtgärder
- Utifrån högre chefs beslut ge en gruppchefsorder/plutonchefsorder.
- Leda indirekt eld

Den studerande skall kunna upprätthålla sjukvårdsberedskap vid skarpskjutning med eget förband.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Den studerande skall som gruppchef och plutonchef:

- Utifrån gällande insatsregler, värdera och välja åtgärder ur ett etiskt/folkrättsligt perspektiv
- Utifrån egna förbands och en motståndares handlingsmöjligheter, värdera och välja hur terrängen nyttjas
- Utifrån högre chefs order, värdera och välja, stridsteknik och val av orderform
- Med hänsyn till eget förbands stridsvärde värdera och välja åtgärder i syfte att bibehålla alternativt höja förbandets stridsvärde.

Examination

Examination sker genom både ett skriftligt och ett praktiskt prov. Det skriftliga provet skall pröva de studerandes kunskaper avseende taktiska grunder och orderskrivning. Det praktiska provet skall pröva färdighet och förmåga i att utifrån högre chefs beslut formulera och delge order till underställd enhet.

Militärt ledarskap och pedagogik 2**Kursens innehåll och upplägg**

a) Kursen behandlar lojalitetskonflikter, ansvar, feedback, jämställdhets- och kulturfrågor, stress ur ett individperspektiv samt pedagogik med inriktning mot instruktör.

Kursen består av följande delkurser:

Ledarskap, 3 hp samt Pedagogik, 5 hp.

Kursen bygger på kursen *Militärt ledarskap och pedagogik 1*.

b) Delkursen Ledarskap syftar till ökad handlingsberedskap att hantera lojalitetskonflikter samt förståelse för vikten av att ta relevant ansvar för de långsiktiga konsekvenserna av det egna handlandet.

- Kursen skall utveckla förmåga att ge feedback i syfte att utveckla sig själv och andra
- Kursen skall öka kunskaperna om genus och jämställdhet, kulturella olikheter och stress i syfte att bidra till jämställda villkor för kvinnor och män, lösa ställda uppgifter på bästa sätt samt identifiera stressorer som påverkar individen och vidta åtgärder för att eliminera eller reducera dessa.
- Delkurs Pedagogik skall utveckla pedagogisk förmåga och pedagogisk grundsyn.

Kursens lärandemål*Ledarskap*

Den studerande ska efter genomförd utbildning:

- ha kunskap om innebörden i lojalitetskonflikter och ha förståelse för hur eget handlande påverkar omgivningen
- kunna ge och ta konstruktiv feedback
- förmåga att omsätta kunskap om genus och jämställdhetsfrågor
- ha insikt i och förståelse för kulturella olikheter.
- ha kunskap om stressorer och åtgärder för att eliminera negativa konsekvenser av stress

Pedagogik

Den studerande ska efter genomförd utbildning:

- kunna planera, genomföra och utvärdera enskilda övningar med utgångspunkt i kunskaper om Försvarsmaktens pedagogiska grundsyn.
- Kunna variera utbildningsmetodik utifrån aktuellt sammanhang och vad som ska uppnås.
- Kunna organisera lärtillfällen utifrån kunskaper om vuxnas lärande och kunskapsutveckling.
- kunna analysera och reflektera över rollen som utbildare

Examination

a) Examinationen skall överensstämma med, samt kvalitetssäkra, samtliga lärandemål och skall följaktligen betraktas som tröskelnivå för betyget godkänt. Delkursen Ledarskap examineras skriftligt.

Den militära professionen 2**Kursens innehåll och upplägg***Övergripande*

Kursen genomförs under den verksamhetsförlagda utbildningen termin 4 och 5.

Dess formella ämnestillhörighet är ledarskap, men innehållet i kursen skall kopplas till samtliga ämnen.

När den studerande under VFU-skedet arbetar inom ramen för eget fack/egen funktion är det viktigt att utifrån det perspektivet betrakta sin yrkesroll. Frågor som exempelvis blir viktiga att reflektera över är; ”Vad innebär det att vara stridsledningsofficer? Vilken expertis, kåranda och etik råder inom mitt fack? Hur påverkar det mig som officer?”

Kursens genomförande bygger på ”Den militära professionen 1” som genomförs under termin 1-3 och analyserna och resonemangen grundar sig på den kurslitteratur som ingår i den kursen. Under ”Den militära professionen 1” analyseras bl.a. rollen som officer ur ett flerbefälssystem och från det systemperspektivet tar denna kurs, ”Den militära professionen 2” steget ner mot fack- och funktionsnivå.

Ingående delar och genomförande

Del 1 *Militär profession* syftar till att den studerande genom t.ex. diskussioner, analyser och egen reflektion ska fördjupa sina insikter kring yrket som officer och bli medveten om innebörden av den militära professionen, dess expertis, kåranda och etik inom ramen för eget

fack/egen funktion. Egna reflektioner och analyser skall under kursens gång diskuteras i grupp för att den studerande på så sätt ska få möjlighet att utveckla sina tankar.

Del 2 *Individutveckling* syftar till att följa upp, stödja och utveckla den studerandes utveckling och lämplighet för yrket som officer, bland annat utifrån FM värdegrund och de krav som ställs på en officer enligt examensbeskrivningen.

Kursens lärandemål

Den studerande skall efter genomförd utbildning:

a) del 1 – *Militär profession*

- kunna analysera och diskutera sin egen roll som officer ur ett fack/funktionsperspektiv relaterat till tidigare inhämtade professionsteorier.

b) del 2 – *Individutveckling*

- dokumentera sin personliga utveckling och aktivt reflektera över detta utifrån ett praktiskt och professionsteoretiskt perspektiv i en utvecklingsplan

Examination

a) Examinationen av del 1 – *Militär profession* - sker skriftligt genom att den studerande för loggbok där hon/han beskriver och analyserar sin egen roll som officer med utgångspunkt i professionsteorier.

b) Examination av del 2 – *Individutveckling* – sker fortlöpande genom att den studerande utvecklar och kontinuerligt uppdaterar sin individuella utvecklingsplan från termin 3

Fortsättningskurs militärteknik

Kursens innehåll och upplägg

Den studerande skall efter kursen ha kunskap och färdigheter i grundläggande teknik och säkerhetsbestämmelser kopplat till plutonens strid. Kursen är uppdelad i två delar som syftar till att utveckla de studerande inför deras kommande tjänstgöring vid hemförbandet.

Ett avsnitt omfattar utbildningssäkerhet och säkerhetsbestämmelser kopplade till FUSA (Förbandsutbildning med skarp ammunition) och hantering av övriga system och utbildningshjälpmedel. Under detta kursavsnitt studeras inledningsvis säkerhetsinstruktioner teoretiskt för att därefter tillämpa dessa vid praktiska moment och övningar.

Kursen bedrivs inom ramen för chefs och instruktörsutbildning inom lätttskyttepluton.

Ett avsnitt omfattar grundläggande kunskaper och färdigheter samt förståelse för hur eldkraft, rörlighet och skydd bäst bör/skall utnyttjas inom ramen för plutonens strid.

Här byggs utbildningen upp enligt metoden.

- Litteratur och teoristudier
- Föreläsningar och seminarier
- Praktiska moment och tillämpningsövningar

Kursens lärandemål

Kunskap och förståelse

Efter kursen skall den studerande kunna:

- Förstå och förklara innebörden av ballistiska, reaktiva och aktiva skydd.
- Förstå och förklara hur olika konstruktioner av stridsfordon kan påverka framkomligheten i den stridstekniska rörligheten.

OP 07-10

- Förstå och förklara vad kinetisk pansarbrytande ammunition är och hur växelverkan mellan penetration och skydd fungerar.
- Förstå och förklara hur de grundläggande säkerhetsinstruktioner enligt SäKI – serien tillämpas i praktiken.

Färdighet och förmåga

Den studerande skall:

- Som enskild kunna använda och bruka allmänt förekommande tekniska verkanssystem inom ramen för stridstekniska uppgifter i olika miljöer.
- I samband med funktionskontroll och vård kunna undersöka och felsöka på systemen.
- Ha förmågan att planera, förbereda och tillämpa SäKI vid praktiska moment och övningar(praktisk SäKI).

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Den studerande skall:

- Kunna värdera och föreslå/välja olika system i samband med lösande av uppgift/stridssituation.

Examination

Examination sker genom:

- 1) Skriftligt prov
- 2) Redovisning av ett grupparbete
- 3) Praktiskt prov